

Handlingsplan för COVID-19 epidemisk hybridstrategi januari-maj 2021

Kort uppdatering av SHMs handlingsplan. Planen kommer att översättas som helhet.

Riktlinjer för verksamheten

Syftet med handlingsplanen är att i enlighet med hybridstrategin som godkändes den 5.5.2020 förhindra spridning av viruset i samhället, trygga hälso- och sjukvårdens bärkraft och skydda särskilt de människor som hör till riskgrupperna. Social och hälsovårdsministeriets handlingsplan daterad 7.9.2020 (SHM 2020:6) som gavs på basen av statsrådets principbeslut den 3.9.2020, har styrt myndigheterna som ansvarar för verkställandet av lagen om smittsamma sjukdomar när det gäller en ändamålsenlig användning av rekommendationer och begränsningar. Handlingsplanen uppgjordes hösten 2020 på basen av den information som fanns just då. Eftersom den globala pandemin fortsätter och epidemin har förvärrats på nytt också i Finland, uppdateras handlingsplanen inför januari-februari 2021. Ifall epidemisituationen det förutsätter, kommer handlingsplanen att granskas under våren 2021.

Åtgärderna ska vara epidemiologiskt motiverade. I det här syftet beskriver handlingsplanen tre scenarier som kännetecknar det epidemiologiska läget och med vars hjälp behovet och riktandet av rekommendationer och begränsningar bedöms och som används som motivering i beslutsfattandet på regional och nationell nivå. Vissa detaljer av fasbeskrivningarna har preciserats på basen av erfarenheterna under hösten 2020. Man bör märka, att åtgärderna i accelerationsfasen kan vara motiverade redan under basnivåfasen, ifall den epidemiologiska situationen på riksomfattande och närområdesnivå håller på att förvärras. Om tecken på hot om en spridning ökar är det motiverat att utan dröjsmål ta i bruk alla nödvändiga åtgärder.*

För att effektivt kunna förhindra smittspridning ska hybridstrategins åtgärder vara preventiva och tillräckligt omfattande. På *epidemics basnivå* betonas hygienrekommendationer för hela befolkningen, lokala och regionala myndighetsåtgärder (identifiering av de underliggande orsakerna till smittspridning, testning och brytning av smittkedjor) samt materiell beredskap inför en eventuell spridning av epidemin. När *accelerationsfasen* hotar gäller det att ytterligare effektivisera åtgärderna enligt lagstiftningen, identifiera personerna som smittats, spåra och bryta smittkedjorna samt ta i bruk nya metoder på individnivå för att förebygga smitta. Om tecken på hot om *samhällssmitta* ökar trots alla försiktighetsåtgärder, ska mer omfattande och strängare regionala och riksomfattande rekommendationer och begränsningar samt beredskap på ökad vårdkapacitet införas som ytterligare nödvändiga åtgärder.

Helhetsbilden av de riksomfattande och regionala åtgärderna i epidemiläget och enligt hybridstrategin följs varje vecka upp av i gruppen för lägesbilder och modeller för covid -19-

epidemin som social- och hälsovårdsministeriet tillsatt, och den publiceras som en del av Institutet för hälsa och välfärds coronawebbplats.

Handlingsplanen tillämpas parallellt med de åtgärder som gäller eftervård och återuppbyggnad efter epidemin. Användningen av rekommendations- och begränsningsåtgärderna förutsätter en övergripande bedömning, där besluten övervägs med avseende på de epidemiologiska, sociala och ekonomiska effekterna och i förhållande till de grundläggande fri- och rättigheterna. De regionala samarbetsgrupperna rapporterar minst en gång i veckan om sina åtgärder till Institutet för hälsa och välfärd.

Kärnteamet som social- och hälsovårdsministeriet tillsatt följer upp och bedömer den regionala lägesbilden som områdena rapporterat till Institutet för hälsa och välfärd och beslutsfattande på basen av den samt styr vid behov administrationen som underlyder ministeriet samt kommuner och samkommuner när det gäller att avvärja epidemin.

Den riksomfattande helhetsbilden över åtgärderna följs upp och bedöms av social- och hälsovårdsministeriet samt statsrådets covid-19-samordningsgrupp och helhetsbilden rapporteras regelbundet till regeringen. I coronabedömningen som gäller coronaåtgärdernas verkningar och som statsrådets kansli redigerar granskas hybridstrategins funktionsduglighet och verkningsfullhet som helhet och också förekomsten av brister i och förutsättningar för den regionala verksamheten. På så sätt säkerställs att beslut som fattas på regionnivå bildar en smart och enhetlig helhet och att bekämpningen av epidemin är effektiv och kostnadseffektiv i sin helhet.

Gruppen för lägesbilder och modeller som tillsatts av social- och hälsovårdsministeriet har preciserat kriterierna för epidemins fasklassificering på basen av erfarenheterna under hösten 2020. Klassificeringen är inte kategorisk, utan det är fråga om riktgivande kriterier, vilka hjälper med att identifiera och bedöma epidemins faser. Under epidemins lugna skede sommaren 2020 visade det sig att de utvalda incidenskriterierna var relativt låga, och de bör inte allena, utan andra kriterier och närmare analys av smittkällan användas för att klassificera det epidemiologiska läget. Speciell uppmärksamhet bör fästas vid en lyckad smittspårning. Ett centralt kännetecken för en förvärrad epidemisituation är enligt WHO:s kriterier en okontrollerad spridning bland befolkningen, och det har visat sig stämma också i Finland.

Fasklassificering:

1. *Basnivån* motsvarar situationen i Finland sommaren 2020. Epidemin växer inte.
 - a. låg incidens för smitta
 - b. tidvis förekommande lokala och regionala smittkedjor kan kontrolleras, de exponerade kan huvudsakligen spåras och betydande spridning utanför kända kluster kan inte observeras
 - c. de nya fallen är endera sporadisk enskild smitta eller de konstateras huvudsakligen hos personer i karantän

2. I *accelerationsfasen* ökar epidemins tillväxt, fallens regionala incidens är högre än basnivån, och flera lokala och regionala smittkedjor förekommer. Följande kriterier kan användas som hjälp för bedömning av epidemin:
 - a. det regionala antalet smittfall per 7 dygn är 10-15/100 000 invånare; smittfallen under 14 dygn överstiger inte nivån 25/ 100 000 invånare
 - b. antalet positiva tester är > 1%
 - c. massexponering förekommer
 - d. smittkällorna är huvudsakligen spårbara och smittkedjorna kan avbrytas
 - e. behovet av sjukhusvård kan mötas utan specialåtgärder
3. I *samhällsspridningsfasen* tilltar epidemins tillväxthastighet ytterligare, och smittan sprids regionalt eller mer omfattande bland befolkningen. Smittspårningen försvåras. Följande kriterier kan användas som hjälp för bedömning av epidemin:
 - a. omfattningen av antalet fall under 7 dygn är > 15 / 100 000 invånare och omfattningen av antalet fall under 14 dygn är > 25-50 / 100 000 invånare under två på varandra följande veckor.
 - b. andelen positiva tester > 2%
 - c. under hälften av smittkällorna kan spåras
 - d. behovet av sjukhusvård ökar och antalet nya intensivvårdsperioder förutspås börja gå uppåt

Den epidemiologiska situationen och de nödvändiga, effektiva och proportionerliga åtgärder den förutsätter bör alltid bedömas antingen nationellt, regionalt eller lokalt. Man bör märka, att åtgärderna i accelerationsfasen kan vara motiverade redan under basnivåfasen, ifall den epidemiologiska situationen på riksomfattande och närområdesnivå håller på att förvärras.

För att man effektivt skall kunna hindra spridningen av smitta, bör åtgärder enligt hybridstrategin tas i bruk med framförhållning och tillräckligt omfattande, och de bör riktas utgående från en epidemiologisk och medicinsk ändamålsenlighet.

1. *Testa-spåra-isolera och vårda -principens åtgärder* riktas i första hand till misstänkt smittade individer och exponerade närkontakter. Målet är att bryta smittkedjorna och förhindra mer omfattande spridning av viruset bland befolkningen.
2. *Riktade rekommendationer och begränsningar* riktas till lokaler, evenemang, och verksamheter där risken för spridning av viruset motiverat kan anses vara förhöjd. Begränsningarna är huvudsakligen lokala eller regionala. Begränsningarna skall även då vara nödvändiga och proportionerliga.
3. *Rekommendationer som riktas till hela befolkningen* syftar till att allmänt minska kontakter (upprätthålla fysisk distans, rekommendation on distansarbete) och att minska virusets spridningsmöjlighet i vardagen (hosthygien, munskydd) samt underlätta smittspårningen vid behov (coronablinkern).

4. *Omfattande begränsningar riktade till befolkningen* kan vara motiverade som en sista åtgärd för att avvärja allvarligt hot om spridning av epidemin.

På epidemins basnivå betonas hygienrekommendationer för hela befolkningen, lokala och regionala myndighetsåtgärder (identifiering av de underliggande orsakerna till smittspridning, testning och brytande av smittkedjor) samt materiell beredskap inför en eventuell spridning av epidemin. Det strategiska målet för dessa åtgärder är att Finland fortsättningsvis skall hållas ”i den lugna fasen” där epidemin inte sprids.

När accelerationsfasen hotar gäller det att ytterligare på ett framförhållande sätt effektivisera åtgärderna enligt lagstiftningen om smittsamma sjukdomar, identifiera personerna som smittats, spåra och bryta smittkedjorna samt ta i bruk nya metoder på individnivå för att förebygga smitta. Testning utan dröjsmål i enlighet med rekommendationerna, spårningssnabbheten och vid behov riktande av åtgärder till exponeringssituationer med hög risk samt karantänåtgärder i samband med massexponering spelar en central roll. Åtgärder som regionala och lokala myndigheter har till sitt förfogande har beskrivits närmare i tredje delens 9. stycke. Genomförandet av rekommendationer som riktas till hela befolkningen ska kraftigt stödjas genom kommunikation. Människorna ska få tydlig information om vad rekommendationerna innebär och hur de uppnås.

Om tecken på hot om en spridning ökar trots alla försiktighetsåtgärder, ska snabba, stränga och tillräckligt omfattande regionala och riksomfattande rekommendationer och begränsningar införas på ett framförhållande sätt som nödvändiga ytterligare åtgärder. Dessutom bör man vara beredd på att öka vårdkapaciteten samtidigt som de övriga tjänsterna befolkningen behöver hålls på en tillräcklig nivå och förverkligas på ett tryggt sätt. I accelerationsfasen är det motiverat att utan dröjsmål ta i bruk alla nödvändiga åtgärder.

Verkställandet av hybridstrategin baserar sig på uppföljningen av den epidemiologiska situationen, en helhetsbedömning baserad på mångsidiga mätinstrument och ett snabbt reagerande av myndigheter då situationen det kräver. Institutet för hälsa och välfärd samlar och upprätthåller en uppdaterad epidemiologisk lägesbild på riksomfattande och regional nivå. Gruppen för lägesbilder och modeller för covid -19-epidemin som tillsatts av social- och hälsovårdsministeriet behandlar lägesrapporten varje vecka innan den publiceras. I arbetsgruppen ingår representanter för de regionala myndigheterna, universiteten och service producenterna från alla specialupptagningsområden.

1. Regionala rekommendationer och begränsningar

Anvisningar för lokala och regionala smittskyddsmyndigheter

Då epidemisituationen snabbt försvagas bör man **reagera snabbt och proaktivt** med att ta i bruk effektiva och epidemiologiskt ändamålsenliga åtgärder. Regionala bekämpnings- och begränsningsåtgärder är i nyckelroll för att förhindra att smittan sprids och den förvärrade situationen kan stoppas. Då man evaluerar den regionala situationen bör man också fästa uppmärksamhet vid de omgivande regionernas smittskyddsläge och den riksomfattande epidemisituationen.

2. Med regionala, rättidiga och tillräckligt täckande åtgärder samt en effektiv testning och smittspårning kan man dämpa epidemins framfart. Effekterna av rekommendationerna och begränsningarna på epidemisituationen och speciellt på behovet av sjukhus- och intensivvård syns med några veckors fördröjning.
3. Begränsningsåtgärderna får inte heller avvecklas i förtid, utan rekommendationerna och begränsningarna bör mildras med eftertänksamhet, så att nya smittkluster inte uppstår.
4. Då epidemin befinner sig på **basnivån** är det väsentligt, att den praxis som under epidemin anammats beträffande hand- och hosthygien, användning av munskydd, social distansering och andra sätt att ta hänsyn till andra fortsätter också i offentliga och för allmänheten tillgängliga utrymmen. Besökarantalet vid offentliga tillställningar begränsas till högst 50 personer. Man kan arrangera offentliga tillställningar med över 50 personer inomhus och utomhus i fysiskt avgränsade områden (såsom nöjesparker, djurparker, sommarteatrar) under förutsättning, att säkerheten kan säkerställas i enlighet med undervisnings- och kulturministeriets samt Institutet för hälsa och välfärds [anvisningar](#) daterade 21.9.2020. Dessutom bereds som bäst anvisningar som gäller anordnandet av hälsosäkra tillställningar.
5. *De landskap som riskerar närma sig epidemins accelerationsfas* bör dessutom och i förebyggande syfte ta i bruk begränsningar och rekommendationer som gäller accelerationsfasen för att dämpa epidemin.
6. Under epidemins **accelerationsfas** begränsas besökarantalet vid offentliga tillställningar och för allmänna sammankomster till högst 20 personer. Inomhus och i fysiskt begränsade områden kan dock offentliga tillställningar och allmänna sammankomster med mer än 20 personer anordnas under förutsättning att säkerheten kan säkerställas i enlighet med undervisnings- och kulturministeriets samt Institutet för hälsa och välfärds [anvisningar](#) daterade 21.9.2020. Dessutom bereds som bäst anvisningar som gäller anordnandet av hälsosäkra tillställningar. För arrangörerna av privata tillställningar rekommenderas, att tillställningar för mer än 20 personer inte arrangeras.

7. Deltagarantalet för utrymmen som kontrolleras av och är i kommunernas och samkommunernas bestämmanderätt begränsas till halva av det normala antalet som tillåts enligt annan lagstiftning. Åtgärderna får inte begränsa rätten till lagstadgade tjänster, rätten att få sin sak behandlad av den behöriga myndigheten eller hindra tjänsteman från att utföra sitt tjänsteuppdrag.

Vuxna personers inomhus hobbyverksamhet i grupp rekommenderas avbrytas och förverkligas om möjligt på distans i situationer för hög smittrisk och för verksamhetsformer med hög risk.

8. Högskolorna övergår till distansundervisning, dock så att nödvändigt behov för närundervisning tas i beaktande.
9. Under epidemins accelerationsfas finns det behov för att ge en regional rekommendation för distansarbete, om inte en sådan redan har getts på nationell nivå.

De landskap som riskerar närma sig samhällsspridningsfasen bör dessutom och i förebyggande syfte ta i bruk begränsningar och rekommendationer som gäller fasen för samhällsspridning för att dämpa epidemin

10. Under **samhällsspridningsfasen** förbjuds alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inom- och utomhus. Inomhus och i fysiskt begränsade områden utomhus kan dock offentliga tillställningar och allmänna sammankomster ordnas i vilka högst 10 personer deltar under förutsättning att säkerheten kan säkerställas i enlighet med undervisnings- och kulturministeriets samt Institutet för hälsa och välfärds anvisningar daterade 21.9.2020.

Deltagarantalet för offentliga utrymmen med hög smittrisk som kontrolleras av och är i kommunernas och samkommunernas bestämmanderätt avbryts helt temporärt. Avbrytandet av användningen av utrymmena får inte begränsa människors rätt till lagstadgade tjänster, rätten att få sin sak behandlad av den behöriga myndigheten eller hindra tjänsteman från att utföra sitt tjänsteuppdrag. Också arrangörer rekommenderas överväga att temporärt helt avbryta användningen av offentliga utrymmen med hög smittrisk som är i deras besittning och bestämmanderätt.

11. Under epidemins samhällsspridningsfas bör befolkningen ovillkorligen följa den uppdaterade munskyddsrekommendationen som Institutet för hälsa och välfärd gjort upp för samhällsspridningsfasen. Det rekommenderas också, att privata tillställningar för mer än 10 personer inte ordnas och man inte heller deltar i sådana. Det rekommenderas för befolkningen och arrangörer av tillställningar att offentliga tillställningar för mer än 10 personer inte ordnas och man inte heller deltar i sådana.
12. Hobbyverksamhet i grupp och deltagandet i den avbryts temporärt helt och ordnas om möjligt endast på distans. När det gäller hobbyverksamhet för barn och unga finns det

dock skäl att överväga frågan särskilt.

13. För offentliga och privata serviceproducenter inom social- och hälsovården rekommenderas, att de i sin verksamhet vidtar intensifierade skyddsåtgärder, med vilka man säkrar att grupper med hög sjukdomsrisk skyddas från coronavirussmitta. I åtgärderna uppmanar man att följa Institutet för hälsa och välfärds anvisningar som gäller hemservice och verksamhetsenheter för långtidsvård på enheter för dygnet runt vård och omsorg. Befolkningen rekommenderas också att avhålla sig från närkontakter eller från risker för sådana på social- och hälsovårdens enheter för klientgrupper med hög sjukdomsrisk.
14. För offentliga och privata utbildningsanordnare rekommenderas, att de helt övergår till distansundervisning vid högskolor och i undervisning på andra stadiet (universitet, yrkeshögskolor, gymnasieutbildning, yrkesutbildning, grundläggande konstundervisning för vuxna, fritt bildningsarbete och grundläggande undervisning för vuxna). Rekommendationen gäller inte nödvändig närundervisning. Distansundervisningen arrangeras så, att dess negativa verkningar för att fullfölja studierna kan minimeras.
15. Arbetsgivarna och de anställda rekommenderas följa den landsomfattande rekommendationen om distansarbete i alla sådana arbetsuppgifter där det även tillfälligt är möjligt. Bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet att i arbetsuppgifterna kräva användning av personlig skyddsutrustning och annan skyddsutrustning samt att i övrigt skydda sina anställda finns i arbetarskyddslagen.
- 16. Det riksomfattande epidemiläget beaktas i regionala åtgärder**
17. I situationer, där **incidensen har stigit på riksnivå** och allt fler områden har konstaterat att de är antingen i accelerations- eller samhällsspridningsfasen kan Institutet för hälsa och välfärd bedöma, att det är nödvändigt att ta i bruk ytterligare åtgärder för att skydda människors hälsa och trygga hälso- och sjukvårdens bärkraft genom att minska på människors fysiska kontakter i Finland. Man strävar till att förhindra att epidemiläget accelererar på allt fler områden från basfasen uppåt och att incidensen vänds nedåt på de områden, som redan nått accelerations- eller samhällsspridningsfasen. Institutet för hälsa och välfärd kan t.ex. rekommendera på ovan nämnda grunder att regionförvaltningsverken tar i bruk följande gränsvärden för offentliga sammankomster.
18. **På basnivå** tillåts att högst 50 personer samlas vid offentliga tillställningar och allmänna sammankomster. När det gäller sammankomster för färre än 50 personer bör man följa undervisnings- och kulturministeriets samt Institutet för hälsa och välfärds rekommendationer om trygga avstånd och säkerhetsåtgärder som hindrar smittspridning.
19. **Under accelerationsfasen** tillåts att högst 20 personer samlas vid offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inom- och utomhus. När det gäller sammankomster för färre än 20 personer bör man följa undervisnings- och kulturministeriets samt Institutet för hälsa och välfärds rekommendationer om trygga avstånd och säkerhetsåtgärder som

hindrar smittspridning.

20. **Under samhällsspridningsfasen** tillåts att högst 10 personer samlas vid offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inom- och utomhus. När det gäller sammankomster för färre än 10 personer bör man följa undervisnings- och kulturministeriets samt Institutet för hälsa och välfärds rekommendationer om trygga avstånd och säkerhetsåtgärder som hindrar smittspridning.
21. Institutet för hälsa och välfärd kan dessutom rekommendera bl.a. att alla områden följer samma begränsningar gällande besöksantal och skyddsåtgärder på privata tillställningar, som på ovan stående sätt tillämpas på offentliga sammankomster.